

Overactief Immuunsysteem kan oorzaak van depressie zijn

Volkskrant, 14 januari 2014

<http://www.volkskrant.nl/vk/nl/5288/Onderwijs/article/detail/3577056/2014/01/14/Overactief-immuunsysteem-kan-oorzaak-depressie-zijn.dhtml>

Een depressie hoeft lang niet altijd een psychologische oorzaak te hebben, maar kan ook te maken hebben met een overactief immuunsysteem. De stoffen die immuuncellen in het lichaam aanzetten tot actie, doen in de hersenen juist het tegenovergestelde: ze onderdrukken er het beloningssysteem.

Een kleine disbalans kan al leiden tot een verandering van gedrag en gemoedstoestand. Floor van Heesch

Dat concludeert farmaceutisch wetenschapper Floor van Heesch in haar proefschrift waarop ze morgen promoveert aan de Universiteit Utrecht.

Immuunstoornis

Volgens Van Heesch is het verstandig om bij mensen met een immuunstoornis altijd te onderzoeken of ze depressieve klachten hebben. Een behandeling met een specifieke combinatie van medicijnen kan bij hen mogelijk meer soelaas bieden dan psychotherapie.

Zodra een virus of een bacterie ons lichaam binnendringt, wordt die herkend door cellen van het afweersysteem die zogeheten cytokines aanmaken. Die stoffen komen via het bloed in het hele lichaam en activeren zo overal afweercellen. De cytokines bereiken ook de hersenen en Van Heesch ontdekte wat ze daar doen: ze versterken de afvoer (de heropname) van dopamine, serotonine en noradrenaline, boodschapperstoffen die nodig zijn om een gevoel van plezier en voldoening te ervaren.

Als minder van die stoffen aanwezig zijn, verstoort dat de communicatie tussen zenuwcellen. 'Een kleine disbalans kan al leiden tot een verandering van gedrag en gemoedstoestand', zegt Van Heesch.

Kankerpatiënten

Dat verklaart mogelijk waarom patiënten met auto-immuunziekten, zoals reuma en ms, vaker depressief zijn. Hun afweersysteem valt het eigen lichaam aan, waardoor zij veel cytokines in hun bloed hebben. Aanleiding voor het promotieonderzoek waren studies bij kankerpatiënten. Van Heesch las dat ook kankerpatiënten die met cytokines worden behandeld, vaker depressief zijn.

Het Utrechtse onderzoek bevestigt opnieuw dat er een samenhang bestaat tussen psychiatrische ziekten en immuunstoornissen. Zo ontdekten Rotterdamse wetenschappers de afgelopen jaren onder meer een verband tussen een overactief immuunsysteem, bipolaire stoornissen en kraambedpsychosen.

- *Een depressie kan op meerdere manieren ontstaan en het wordt steeds duidelijker dat we ook rekening moeten houden met een fysieke oorzaak. Floor van Heesch*

Fysieke oorzaak

Van Heesch: 'Een depressie kan op meerdere manieren ontstaan en het wordt steeds duidelijker dat we ook rekening moeten houden met een fysieke oorzaak.' Bloedonderzoek kan duidelijk maken of bij depressieve patiënten de hoeveelheid cytokines verhoogd is.

De antidepressiva die nu het meest worden voorgeschreven (de zogeheten ssri's) remmen alleen de heropname van serotonine. Om depressieve klachten van fysieke aard te verhelpen is echter meer nodig omdat het overactieve immuunsysteem ook de afvoer van twee andere boodschapperstoffen, noradrenaline en dopamine, versnelt. Er bestaan al medicijnen die noradrenaline en dopamine remmen. Een combinatie van die geneesmiddelen kan mogelijk een effectieve behandeling opleveren, aldus Van Heesch.